

учасників АТО: збірник матеріалів круглого столу до Дня захисника України, Київ, 17 жовт. 2018 р. / за заг. ред. Войтович Р. В., Ворони П. В. Київ : ТОВ «Видавничий дім «АртЕк», 2018. С. 175–179.

15. Стрельніков В. Ю., Лебедик Л. В. Розвиток креативності майбутнього фахівця соціальної роботи в епоху цифрової реальності. *Філософія для дітей: сучасний стан і перспективи розвитку*: матеріали Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. (Київ, 25, 26 трав. 2021 р.). Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2021. С. 201–207.

16. Стрельніков В. Ю. Можливості модульної освіти для інтенсифікації навчання. *Підготовка соціального педагога на засадах партнерства* : матеріали наук.-практ. конф. 24 листоп. 2015 р. / за редакцією М. П. Васильєвої. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди. 2015. С. 25–27.

17. Стрельніков В. Ю. Підготовка фахівців спеціальності «Педагогіка вищої школи» до соціальної діяльності. *Професійна підготовка фахівців соціальної сфери : надбання, проблеми, перспективи* : Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 23–24 берез. 2012 р.) / ред. колегія : Романовська Л. І. (голова) та ін. / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Хмельницький національний університет, каф. соц. роб. і соц. педагог. Хмельницький : ХНУ, 2012. С. 122–124.

18. Стрельніков В. Ю. Правові основи діяльності суб'єктів соціальної роботи з дітьми та молоддю. *Господарське право та процес в умовах трансформації суспільних відносин: матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф.* (в авторській редакції), (м. Кривий Ріг, 25 верес. 2020 р. Кривий Ріг: ДЮІ МВС України, 2020. С. 333–335.

19. Стрельніков В. Ю. Професійний розвиток майбутнього фахівця як складник його соціальної діяльності у контексті сучасної соціокультурної ситуації. *Соціально-педагогічна діяльність в умовах трансформації суспільства : теоретичні та прикладні проблеми* : монографія / С. П. Архипова, Т. М. Десятов, І. І. Кругляк та ін. ; за заг. ред. С. П. Архипової. Черкаси : Вид. ФОП Гордієнко Є. І., 2014. С. 19–46.

20. Стрельніков В. Ю. Соціальна адаптація переміщених осіб із зони агресії РФ та учасників АТО у системі освіти дорослих. *Філософія публічного управління*. 2018. № 2. С. 67–70.

21. Стрельніков В. Ю. Соціальна робота з безпритульними дітьми: світовий досвід. *Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. «Інноваційний потенціал та правове забезпечення соціально-економічного розвитку України: виклик глобального світу»* (м. Полтава, 19–20 квіт. 2017 р.). У 3-х томах. Київ : Університет «Україна», 2017. Том 1. С. 161–170.

22. V. Yu. Strelnikov, L. V. Lebedyk, T. V. Hura, S. I. Sysoieva, S. V. Stankevych, E. V. Shapovalova, O. Ye. Avilova. Leadership and social work in the environmental management system. *Ukrainian Journal of Ecology*. 2021. № 11 (2). С. 349–351.

Оксана ДАНИСКО

НОВІТНІ КОНЦЕПЦІЇ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

Сучасні трансформаційні процеси у світі як рушійні сили еволюційного розвитку закономірно зумовлюють виникнення кризових ситуацій в освіті, зокрема у системі фізичного виховання школярів. Ситуація загострюється погіршенням стану здоров'я учнівської молоді, зниження в школярів мотивації до фізкультурно-спортивної активності. В умовах реформування та реалізації концепції Нової української школи актуалізується проблема підвищення ефективності фізичного виховання школярів у системі освіти.

Інноваційні технології фізичного виховання базуються на різноманітних концепціях. В Україні як цілісні, самостійні системи взаємозалежних ідей і принципів концепції фізичного виховання учнівської молоді сформувалися наприкінці 80-х – на початку 90-х років ХХ століття. До цього їх складники простежуються у державних програмах з фізичного виховання, в директивних настановах та урядових документах. На початку ХХ століття, завдяки проникності зарубіжних інноваційних теорій і практик фізичної культури, вітчизняна наука збагатилася новими напрямками фізичного виховання учнівської молоді, які умовно можна поділити на кілька груп: 1) орієнтовані на формування особистісних якостей; 2) оздоровчої спрямованості; 3) освітньої спрямованості; 4) тренувальної спрямованості. Розглянемо їх більш детально.

Метою фізичного виховання школярів згідно з *концепцією особистісно-орієнтованого фізичного виховання* (В. Лях, 1998; М. Носко, С. Белих, 2013; І. Тараненко, 2017 та ін.) є формування всебічно та гармонійно розвиненої особистості. Головним засобом досягнення цієї мети є оволодіння учнями основами фізичної культури, під якою розуміється інтеграція знань, потреб та мотивів, оптимальний рівень здоров'я та фізичного розвитку, вдосконалення рухових здібностей, формування умінь в учнівській молоді організовувати самостійну рухову, фізкультурно-оздоровчу та спортивну діяльність на засадах диференціації й індивідуалізації.

Основоположником *концепцій освітньої спрямованості* фізичного виховання учнівської молоді є вітчизняний учений, розробник теорії фізкультурної освіти П. Лесгафт, ідеї котрого поглиблюють сучасні науковці В. Лук'яненко (2005), Т. Круцевич (2011), О. Томенко (2012), та ін. Дослідники наголошують на необхідності реформування змісту загальної освіти у сфері фізичної культури, що може забезпечити формування та систематичне практичне використання учнівською молоддю фізкультурних занять як інтелектуальної основи для цілеспрямованої та ефективної рухової активності. На думку науковців, необхідно підвищувати загальноосвітній статус фізичної культури, завданням якої є розвиток здібностей та інтересів учнів у процесі практичних занять рекреаційно-оздоровчої або тренувальної спрямованості. Провідним засобом реалізації цих завдань є різні фізичні вправи з метою формування в учнів рухового досвіду, вдосконалення просторово-часових рухових параметрів.

Значна кількість прихильників наразі спостерігається в розвитку *оздоровчої концепції фізичного виховання*, а саме використання уроків фізичної культури для збереження та зміцнення здоров'я, формування культури здоров'я та здорового способу життя учнів. Для досягнення цієї мети авторами (В. Ареф'єв, 2014; Ю. Васков, 2004; Н. Москаленко, 2011, П. Рибалко, С. Гвоздецька, 2016 та ін.) запропоновано різноманітні методики та технології, спрямовані на формування мотивації до систематичних занять руховою активністю, виховання культури здоров'я, розвиток кондиційних здібностей школярів. Реалізація означеної концепції базується на використанні природних факторів, збагачення змісту навчальної дисципліни нетрадиційними та авторськими видами рухової реабілітаційної та рекреаційної фізичної культури (дихальна гімнастика, елементи масажу, вправи для очей, для корекції постави, сучасні фітнес-програми).

Упродовж останніх років набуває популярності *концепція спортивно-орієнтованого фізичного виховання* учнів закладів загальної середньої освіти (В. Бальсевич, 2006; Т. Роттерс, 2012; М. Галатюк, 2018 та ін.). Ця концепція ґрунтується на обов'язковості використання методу тренування у процесі розвитку фізичних якостей та рухових здібностей дітей та підлітків під час навчально-тренувальних позаурочних занять; свободи вибору учнями виду спорту або іншої форми рухової активності. Одним із напрямів покращення шкільної системи фізичної культури є урахування спортивних інтересів учнів, що сприятиме розвитку їхньої креативності та вдосконаленню особистісних якостей.

У вітчизняному науковому просторі, поряд із вищезазначеними, також можна виокремити:

- *концепцію олімпійської освіти* (М. Булатова, С. Бубка, 2017; Я. Галан, 2020; О. Єрмолова, 2011; К. Кострікова, 2020 та ін.), що базується на популяризації гуманістичних ідей та принципів олімпізму і спрямована на розширення кругозору, отримання нових знань про олімпійський спорт та олімпійський рух, їх взаємозв'язок із зовнішнім середовищем у найрізноманітніших сферах суспільного життя – історичній, політичній, економічній, соціальній, екологічній, культурній (Бубка, Булатова, с. 8);

- *концепцію соціальної стратегії розвитку фізичної культури, спорту та фізичного виховання в країні* (О. Педан, Г. Коломоєць, А. Боляк та ін., 2021), спрямовану на те, щоб сформувати культуру рухової діяльності, яку учні закладів загальної середньої освіти зможуть використовувати для задоволення своїх потреб та інтересів;

- *культурологічну концепцію фізичного виховання* (М. Саїнчук, 2016; Н. Селямів, Е. Єрьоменко, В. Вехтев, 2021 та ін.), в основі якої – формування ціннісного ставлення школярів до фізичної культури як засобу їхнього успішного соціально-культурного самовираження;

- *концепція компетентнісного фізичного виховання* (Н. Москаленко, 2019; Н. Сороколіт, 2021; В. Гузар, 2019 та ін.), що забезпечується шляхом формування ключових компетентностей школярів в процесі їх урочної та позаурочної діяльності з фізичної культури.

Утім, реалізація означених концепцій на сучасному етапі реформування Нової української школи все ще потребує теоретико-методологічного обґрунтування та уточнення організаційно-педагогічних умов.

Таким чином, розвиток теорії і практики шкільного предмету «Фізична культура» у сучасних умовах відбувається у руслі становлення нових концепцій фізичного виховання учнівської молоді. Аналіз концептуальних підходів щодо підвищення ефективності фізичного виховання розкриває розмаїття та різновекторність поглядів на досліджувану проблему. Більшість позицій відображають необхідність гуманітаризації фізкультурної освіти, реалізації діяльнісного та особистісно орієнтованого підходів до організації навчального процесу з фізичної культури в закладах загальної середньої освіти. Найважливішим напрямом реалізації інноваційної дитиноцентристської сутності фізкультурної освіти у школі є організація фізкультурно-спортивного середовища для зміцнення та збереження здоров'я усіх учасників освітнього процесу. Схарактеризовані підходи та концепції модернізації фізичного виховання школярів визначають перспективні шляхи створення сучасного фізкультурно-спортивного середовища Нової української школи: 1) забезпечення умов реалізації людинотворчого характеру фізичного виховання, формування гармонійної особистості в єдності її соматопсихічного (тілесного) та соціокультурного (духовного) розвитку; 2) формування нової парадигми фізкультурно-оздоровчого руху, пов'язаної з впровадженням інноваційних фізкультурно-оздоровчих технологій.

Список використаних джерел

1. Арефьев В. Г. Передумови розробки концепції диференціалізації розвивально-оздоровчих занять з фізичної культури учнів основної школи. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (Фізична культура і спорт)*. 2014. № 6. С. 4–10.
2. Бальсевич В. К. Спортивный вектор физического воспитания в российской школе: монография. Москва : Теория и практика физической культуры и спорта, 2006. 112 .

3. Бубка С. Н., Булатова М. М. 25 років разом. Олімпійська освіта. Київ : Олімпійська література, 2017. 128 с.
4. Васьков Ю. В. Концепція (проект) розвитку фізичного виховання в загальноосвітніх школах. *Teoriâ ta Metodika Fizičnogo Vihovannâ*. 2004. № 1. С. 2–7.
5. Галан Я. П., Кожокар М., Васкан І. Олімпійська освіта як стрижень реалізації методів, форм і засобів патріотичного виховання у новій українській школі. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 18. Т. 2. С. 180–183.
6. Галатюк М. Ціннісний потенціал розвитку спортивної культури школярів і студентів у процесі спортивно орієнтованого фізичного виховання. *Нова педагогічна думка*. 2018. № 4. С. 181–183.
7. Гузар В. М., Юськів С. М. Компетентнісний підхід до навчання з фізичного виховання. Теоретико-методичні засади реалізації компетентнісного підходу в системі ступеневої підготовки фахівців морської галузі : монографія / за наук. ред. В. В. Чернявського, Л. Б. Куликової, В. Ф. Ходаковського. Херсон : ХДМА, 2019. С. 425–432.
8. Єрмолова В. М. Олімпійська освіта: теорія і практика: навчальний посібник. Київ : Національний олімпійський комітет України, 2011. 335 с.
9. Кострікова К. С. Механізми імплементації олімпійської освіти в освітній процес школярів. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2018. № 152 (1). С. 96–99.
10. Круцевич Т., Томенко О. Концептуальна модель неспеціальної фізкультурної освіти учнівської молоді. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2011. № 2. С. 164–167.
11. Логвиненко О. Б. Виховання фізичної культури учнів 5-9 класів у позакласній діяльності загальноосвітньої школи : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07. Луганськ, 2004. 20 с.
12. Лукьяненко В. П. Общее физкультурное образование и проблема здоровья учащейся молодёжи. *Народное образование*. 2005. № 2. С. 132–135.
13. Лях В. И. Физическое воспитание учащихся общеобразовательной школы. *Теория и практика физической культуры*. 1998. № 9. С. 49–51.
14. Москаленко Н. Проектування концепції інноваційних програм фізкультурно-оздоровчої роботи в загальноосвітніх навчальних закладах. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2011. № 2. С. 12–16.
15. Москаленко Н. В., Сороколіт Н. С., Турчик І. Х. Ключові компетентності у фізичному вихованні школярів в рамках реформи «Нова українська школа». *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (Фізична культура і спорт)*. Київ, 2019. Вип. 5 (113). С. 223–228.
16. Носко М. О., Беліх С. І. Концепція вдосконалення підготовки викладачів для здійснення особистісно зорієнтованого фізичного виховання (2013).
17. Педан О. С., Коломоєць Г. А., Боляк А. А. Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2021. 206 с.
18. Рибалко П., Гвоздецька С., Прокопова Л. Сучасні підходи до організації фізкультурно-оздоровчої роботи в закладах освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2016. № 3. С. 340–347.
19. Ротерс Т. Т. Профільне навчання фізичній культурі – інноваційна технологія спортивно-орієнтованого фізичного виховання учнів старшої школи. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2012. № 22 (1). С. 148–154.
20. Саїнчук М. Здоров'я у дискурсі ціннісних орієнтацій учнівської молоді (до проблеми підвищення культурологічної цінності фізичної культури в освітньому просторі). *Фізична активність, здоров'я і спорт*. 2014. № 4 (18). С. 10–17.

21. Селямієв Н. Н., Єрбоменко Е. А., Вехтев В. В. Культурологічний підхід у процесі виховання учнів спортивної секції бойового хортингу. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (04–05 січня 2021 року)*. Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. Ч. 3. С. 841–853.

22. Сороколіт Н. С. Компетентнісний підхід у фізичному вихованні. *The XIV International Science Conference «Current issues of science and education*. 2021. С. 146–152.

23. Тараненко І. В. Особистісно орієнтований підхід до виховання важких підлітків у процесі занять фізичною культурою : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. Умань, 2017. 22 с.

24. Томенко О. А. Неспеціальна фізкультурна освіта учнівської молоді: теорія і методологія : монографія. Суми : Вид-во «МаєДен», 2012. 276 с.

Ольга КВАК

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

У зв'язку з інформаційною революцією Інтернет займає одне з провідних місць в нашому житті. Сучасний процес навчання неможливо уявити без комп'ютерів та Інтернету. Це дало поштовх до модернізації системи освіти в цілому і дистанційного навчання зокрема, отримало широке поширення не тільки серед молоді, а й серед людей старшої вікової групи. З кожним роком інтерес до дистанційної освіти зростає, так як в період формування єдиного глобального та інформаційного простору, саме така форма навчання відповідає запитам часу. Головною метою сучасної системи освіти на сьогоднішній день є гарантія і забезпечення відкритого і вільного доступу до освіти, беручи до уваги здібності та інтереси людей. Дистанційне навчання є однією з форм навчання, що дає можливість людині вивчити курс підготовки за встановлених дисциплін і не відволікатися від звичного способу життя. В даний час у всіх сферах суспільного і економічного життя держави відбуваються серйозні зміни, які тягнуть за собою зміни у вимогах до професійної підготовки фахівця [1]. Дистанційне навчання – це дуже демократична, легка і вільна форма навчання. Її винайшли у Великій Британії, і зараз дана система навчання є досить актуальною для жителів провідних країн світу. В основному вони використовують її, щоб отримати додаткову освіту. Концепція дистанційного навчання включає в себе як стандартизовані програми кваліфікації, так і курси очної вищої освіти, де реалізуються методи тісного контакту між студентами, викладачами та іншими студентами.

Дистанційне навчання – сукупність технологій, які дозволяють отримати основний обсяг інформації, що вивчається, інтерактивне спілкування студентів і викладачів в ході навчання, а також можливість студенту вести самостійну роботу не тільки для освоєння досліджуваного матеріалу після заняття, а також в процесі самого навчання. На думку Е. Кларк під категорію «дистанційне навчання» підпадає безліч видів і програм навчання [2]. Дистанційне навчання здійснюється за допомогою мережі Інтернет, комп'ютерних телекомунікацій, а також e - mail. Такий вид навчання має наступні форми занять:

- Чат-заняття – заняття проводяться синхронно. Це означає, що всі учасники мають одночасний доступ до чату.

- Веб-заняття – це дистанційні уроки, конференції, семінари, ділові ігри, лабораторні роботи, практикуми та інші форми навчальних занять, що проводяться за допомогою інтернету та інших засобів телекомунікацій.

- Телеконференції – це нарада (обговорення) за допомогою телекомунікаційних засобів віддалених один від одного учасників процесу.

Дистанційне навчання в даний час користується популярністю в державних структурах, в різних освітніх центрах, які спеціалізуються в основному на проведенні